

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซุรัก ซุรส” นี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อด้วยกัน ได้แก่ เพื่อศึกษาปริมาณและประเภทของปัญหาเรื่องเพศที่นำเสนอในรายการ “ซุรัก ซุรส” เพื่อศึกษาวิเคราะห์การสื่อความหมายเรื่องเพศที่ปรากฏ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลให้การสื่อสารเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาในรายการเป็นที่ยอมรับได้ในสังคมไทย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยข้อมูลประเภทเอกสารคือเทปบันทึกรายการ “ซุรัก ซุรส” ตั้งแต่เดือนมิถุนายน – เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2545 จำนวนทั้งสิ้น 25 ตอน รวมเข้ากับข้อมูลประเภทบุคคลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ทีมงานผู้ผลิตรายการ 3 ท่าน ได้แก่ โปรดิวเซอร์ โค-โปรดิวเซอร์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลดังกล่าว ด้วยกรอบแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้คือ แนวคิดเรื่องเพศในสังคมไทย แนวคิดเรื่องบทบาทและความสัมพันธ์ของหญิงชายไทยในบริบทของครอบครัว แนวคิดเรื่องการสอนเพศศึกษา แนวคิดเรื่องการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษา และแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์สื่อด้วยทฤษฎีสัญญาวิทยา และได้สรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 โดยแบ่งเนื้อหาตามคำถามนำการวิจัยทั้ง 3 ข้อ ได้ดังต่อไปนี้

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1: ปัญหาเรื่องเพศที่ปรากฏในรายการ “ซุรัก ซุรส” ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีอะไรบ้าง

จากเทปบันทึกรายการ “ซุรัก ซุรส” จำนวน 25 ตอน มีคำถามรวมทั้งสิ้น 230 ข้อ เมื่อแบ่งคำถามทั้งหมดตามประเด็นปัญหาเรื่องเพศที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านกายวิภาค

และสระ 2) ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ 3) ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านจิตใจ 4) ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสุขอนามัย 5) ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคม และ 6) ประเด็นปัญหาอื่น ๆ พบว่าคำถามทั้งหมด 230 ข้อสามารถแบ่งได้เป็นปัญหาเรื่องเพศ 203 คำถาม และปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องเพศอีก 27 คำถาม

ในบรรดาปัญหาเรื่องเพศทั้ง 203 ข้อคำถาม พบว่ามีคำถามในประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคมมากที่สุด ประเด็นปัญหาเรื่องเพศที่มีจำนวนคำถามรองลงมา ได้แก่ ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านจิตใจ ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ และประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสุขอนามัย ตามลำดับ โดยมีประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านกายวิภาคและสระเป็นประเด็นที่มีข้อคำถามน้อยที่สุด

อย่างไรก็ตาม หากแบ่งเกณฑ์การพิจารณาออกตามลักษณะความรู้เรื่องเพศ 4 ด้าน (สุชาติ โสมประยูร และวรรณิ โสมประยูร, 2541) ได้แก่ ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านชีววิทยา ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านจิตวิทยา ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านสุขวิทยา และลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านสังคมวิทยา จะพบว่าประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ และประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านกายวิภาคและสระต่างก็อยู่ในลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านชีววิทยาร่วมกัน ดังนั้น เมื่อจัดลำดับตามจำนวนข้อคำถามจะได้ดังนี้ ลำดับที่ 1) ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านสังคมวิทยา (ร้อยละ 41.38) ลำดับที่ 2) ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านชีววิทยา (ร้อยละ 27.09) ลำดับที่ 3) ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านจิตวิทยา (ร้อยละ 17.24) และลำดับสุดท้ายคือลำดับที่ 4) ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านสุขวิทยา (ร้อยละ 14.29)

เมื่อพิจารณาต่อถึงหัวข้อย่อย 34 หัวข้อจาก 6 ประเด็นปัญหา พบว่าหัวข้อย่อยที่มีจำนวนข้อคำถามสูงที่สุดสามลำดับแรก ได้แก่ หัวข้อการเกี่ยวพาราตี/การคบเพื่อนต่างเพศ (29 ข้อ) หัวข้อการใช้ชีวิตคู่/ชีวิตครอบครัว (21 ข้อ) และความต้องการ/ความรู้สึกทางเพศ (17 ข้อ) โดยสองหัวข้อแรกอยู่ในประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคม ส่วนอีกหนึ่งหัวข้อที่เหลืออยู่ในประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านจิตใจ และมีเพียง 2 หัวข้อย่อย ได้แก่ หัวข้อพัฒนาการทางเพศทางกาย และหัวข้อพัฒนาการด้านจิตใจที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ที่ไม่มีข้อคำถามแม้แต่ข้อเดียว (ดูภาคผนวก ข. ประกอบ)

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปได้ว่าคำถามที่ได้รับคัดเลือกให้ออกอากาศในรายการมีความหลากหลายค่อนข้างสูง และครอบคลุมเนื้อหาสำคัญของความรู้เรื่องเพศศึกษาครบทั้ง 4 ด้าน โดยทางรายการเน้นหนักการเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศในลักษณะทางสังคมวิทยามากที่สุด ซึ่งนับเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของคำถามทั้งหมดที่ได้รับการคัดเลือกมาตอบในรายการ (ร้อยละ 41.38) รองลงมา

คือลักษณะทางชีววิทยา (ร้อยละ 27.09) ขณะที่ความรู้เรื่องเพศใน 2 ลักษณะที่เหลือ ได้แก่ ลักษณะทางจิตวิทยา และลักษณะทางสุขวิทยา มีสัดส่วนในการนำเสนอที่ใกล้เคียงกัน

แม้ว่าทางรายการจะสามารถนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญ แต่ด้วยคุณลักษณะของสื่อโทรทัศน์ที่เป็นสื่อที่เล่าเรื่องด้วยภาพ ฝ่ายผู้ผลิตต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างภาพให้แก่ผู้ชม รวมถึงสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ง่ายต่อการเข้าถึงและยากต่อการคัดเลือกรวมผู้ชม มีผลให้ทางรายการต้องเลือกสรรกลั่นกรองเนื้อหาที่จะนำเสนอค่อนข้างมาก เนื้อหาในบางประเด็น เช่น วิธีปฏิบัติทางเพศ และการระบายนามทางเพศ ฯลฯ แม้จะมีการนำเสนอแต่คำถามส่วนใหญ่ที่ได้นำเสนอก็เป็นคำถามในเชิงสุขอนามัยหรือทางจิตใจเสียมากกว่าจะเป็นคำถามในเชิงชีววิทยา ดังนั้น แม้ทางรายการจะนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมลักษณะความรู้เรื่องเพศในทุกด้าน ทิศทางของคำถามและความหนักเบาของเนื้อหาในแต่ละด้านที่นำเสนอก็มีมากน้อยต่างกัน

ปัญหาคำวิจัยข้อที่ 2: การสื่อสารเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซุรัก ชุรส” มีการใช้สัญลักษณ์ใดบ้างและสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” อย่างไร

เมื่อพิจารณาประเภทของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ในรายการ “ซุรัก ชุรส” ตามทัศนะของ Peirce (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2542) พบว่าสัญลักษณ์ทั้ง 3 ประเภท อันได้แก่ Icon, Index, และ Symbol ถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ในรายการ โดยพบสัญลักษณ์ทั้ง 3 ประเภทในการสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ผ่านตัวรายการ หากแต่การสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ผ่านการสื่อสารในรายการนั้น มีสัญลักษณ์ประเภท Icon เพียงตัวเดียวเท่านั้น นอกนั้นล้วนเป็นสัญลักษณ์ประเภท Symbol ทั้งสิ้น

ภาพหญิงชายในร่างเปล่าเปลือยซึ่งปรากฏเป็นลายพื้นของภาพไตเติ้ล คือภาพอดัมและอีฟ ซึ่งถือเป็นมนุษย์คู่แรกของโลกตามความเชื่อเรื่องพระเจ้าสร้างโลกของคริสตศาสนา ดังนั้นภาพหญิงชายเปลือยเปล่าจึงเป็นสัญลักษณ์ทั้งประเภท Icon และ Symbol ที่สื่อถึงเพศหญิงและเพศชายไปในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบสัญลักษณ์ประเภท Index ที่สื่อถึงเรื่อง “เพศ” ซึ่งก็คือการใช้สีชมพูเข้มและสีแดงเพื่อสื่อถึงความรักและกามารมณ์ ยังไม่รวมถึงการใช้ภาษาพูดภาษาเขียน ได้แก่ “ซุรัก ชุรส” “มูมมอแห่งรัก” และ “ติวรักให้เต็มร้อย” ฯลฯ และสัญลักษณ์ ได้แก่ “♀” และ “♂” เหล่านี้ ล้วนเป็นสัญลักษณ์ประเภท Symbol ที่สื่อความหมายถึงเรื่อง “เพศ” ด้วยกันทั้งสิ้น

ในส่วนของการสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ผ่านการสื่อสารในรายการ “ซุรัก ชุรส” พบว่าสัญลักษณ์เกือบทั้งหมดที่ถูกนำมาใช้สื่อความหมายเรื่องเพศคือ “คำพูด” เช่น ไปถึงดวงดาวด้วยตนเอง,

กิจกรรมแห่งความรัก, ชีวิตาพาเพลิน, และอาวุธประจำกาย เป็นต้น ที่ได้กล่าวมานี้ นับเป็นสัญลักษณ์ประเภท Symbol ทั้งสิ้น ในการสื่อความหมายด้วยผ่านอวัจนภาษา พบสัญลักษณ์ประเภท Icon ที่สื่อความหมายถึงเรื่องเพศเพียงตัวเดียว คือภาพการ์ตูนลายเส้นสาริตการตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง อันสื่อถึงผู้หญิงและการดูแลสุขภาพสุขอนามัยอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และสัญลักษณ์ประเภท Symbol คือ ฉากนำตลกจำลองซึ่งสื่อถึงบรรยากาศโรแมนติกระหว่างคู่รัก

สำหรับวิธีการสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” นั้น พบว่ามีวิธีการสื่อความหมายแตกต่างกันไปตามช่องทางในการสื่อความหมาย กล่าวคือ เมื่อสื่อผ่านตัวรายการ เช่น ผ่านชื่อรายการ ผ่านสัญลักษณ์รายการ และผ่านภาพไตเติลรายการ ฯลฯ จะอาศัยวิธีการสื่อความหมายแบบความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย และเมื่อสื่อผ่านการสื่อสารในรายการ อันได้แก่ สื่อผ่านอวัจนภาษา จะอาศัยการสื่อความหมายโดยนัยและการสื่อความหมายแบบอุปมาอุปมัย (Metaphor) และสื่อผ่านอวัจนภาษา จะอาศัยการสื่อความหมายโดยอรรถและการสื่อความหมายแบบ Metonymy เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ยังพบรหัสสังคม 3 ประเภทจากการสื่อสารในรายการ “ซูรัก ซูรส” ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบเพื่อน ความสัมพันธ์แบบพี่-น้อง และความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิงในฐานะคู่รักหรือสามีภรรยา โดยความสัมพันธ์แบบแรกนั้นจะเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะคือ ระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ร่วมรายการ และระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการกับผู้ชมและผู้ถามคำถามเข้ามาในรายการ ความสัมพันธ์แบบต่อมาคือแบบพี่-น้องจะพบอย่างชัดเจนเฉพาะในช่วงไขปัญหาลับวัยรุ่น โดยผู้ดำเนินรายการและแกร็บเชิญทำหน้าที่เป็นเสมือนพี่ที่จะมาคอยแนะนำสั่งสอนน้อง ๆ วัยรุ่น ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในช่วงนี้ ความสัมพันธ์แบบสุดท้ายคือความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิงในฐานะคู่รักหรือสามีภรรยา โดยมีผู้ดำเนินรายการชายและหญิงมาสวมบทบาทเป็นตัวแทนจากแต่ละฝ่าย ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหารายการพบว่ารายการ “ซูรัก ซูรส” ได้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงในฐานะคู่รักหรือสามีภรรยา

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3: ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการสื่อสารเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซูรัก ซูรส” ให้เป็นที่ยอมรับได้ในสังคมไทย

ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่ามีสามปัจจัยหลักที่มีผลต่อการสื่อสารเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซูรัก ซูรส” ให้เป็นที่ยอมรับได้ในสังคมไทย ได้แก่ คุณลักษณะของผู้พูด กลวิธีในการสนทนา และบรรยากาศหรือบริบทในการสนทนาเรื่องเพศ ซึ่งแต่ละปัจจัยมีรายละเอียดดังกล่าวต่อไปนี้

คุณลักษณะที่จำเป็นของผู้พูดอื่นจะช่วยเอื้อให้ผู้พูดสามารถทำการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาได้อย่างสุภาพเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย มีดังต่อไปนี้

- มีทัศนคติในเชิงบวกต่อเรื่องเพศ
- มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศมากพอ
- สามารถพูดเรื่องเพศได้อย่างสุภาพ คล่องแคล่วไม่ขัดเงิน
- อารมณ์ดี คุยสนุกสนาน
- มีสถานภาพของแพทย์ (อาจไม่จำเป็นมากนักสำหรับผู้ชาย)

คุณลักษณะทั้ง 5 ข้อที่กล่าวไปนั้นนับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซุรัก ซูรส” กล่าวคือ การมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ สนใจที่จะแสวงหาความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อยู่ตลอดเวลา และสามารถถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้แก่ผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม การมีทัศนคติในเชิงบวกต่อเรื่องเพศจึงนับเป็นคุณลักษณะประการแรกที่จะเอื้อให้ผู้พูดมีความรู้ความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดเรื่องเพศได้ดี และหากผู้พูดเป็นคนอารมณ์ดี คุยสนุกสนานอยู่แล้วก็จะช่วยให้การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีเสน่ห์น่าติดตาม นอกจากนี้ หากผู้พูดมีสถานภาพของแพทย์ด้วยแล้วยิ่งจะช่วยส่งเสริมให้เรื่องที่คุณได้รับการยอมรับได้ง่ายยิ่งขึ้น

นอกจากคุณลักษณะในตัวของผู้พูดแล้ว การสื่อสารเรื่องเพศก็จำเป็นต้องอาศัยกลวิธีในการสนทนาบางประการเข้ามาประกอบ เพื่อให้สามารถทำการสื่อสารได้อย่างสุภาพเรียบร้อย ไม่ขัดกับวัฒนธรรมไทยที่กำหนดให้เรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้าม กลวิธีต่าง ๆ ที่ปรากฏในการสื่อสารในรายการ ได้แก่

- การใช้สัญลักษณ์
- การใช้ศัพท์วิชาการ
- การใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ
- การละรูปภาษาบางส่วน
- การหลีกเลี่ยงการอธิบายเชิงพรรณนา

การใช้สัญลักษณ์นับเป็นกลวิธีสำคัญซึ่งถูกหยิบยกนำมาใช้ในการสื่อสารเรื่องเพศนับตั้งแต่อดีตกาล ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างเช่นบทอักษรรยในวรรณคดีไทย จวบจนกระทั่งถึงปัจจุบันเมื่อมีการสื่อสารเรื่องเพศ สัญลักษณ์ยังคงถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายเกี่ยวกับเพศอยู่เช่นเคย นอกจากการใช้สัญลักษณ์แล้ว ยังพบกลวิธีอื่น ๆ ที่ปรากฏในรายการ เช่น การใช้ศัพท์วิชาการ การใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ และการละรูปภาษา เป็นต้น กลวิธีเหล่านี้ล้วนมีจุดประสงค์เพื่อความสุภาพเรียบร้อยในการสนทนาสื่อสารเรื่องเพศทั้งสิ้น

อนึ่ง บรรยายภาพหรือปริบทในการสนทนาที่สนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ก็นับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งอันจะขาดไปเสียมิได้ในการสื่อสารเรื่องเพศ ซึ่งบรรยายภาพที่สนุกสนาน ผ่อนคลายสะท้อนออกมาจากการสื่อสารที่เป็นอวัจนภาษาในรายการ อันได้แก่ ภาษาท่าทาง ปริภาษา การใช้สิ่งของเครื่องประดับ และปัจจัยแวดล้อม อวัจนภาษาทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมานี้ล้วนมีจุดประสงค์เพื่อสื่อถึงความผ่อนคลายเป็นกันเองในการสนทนาในรายการ

5.2 อภิปรายผล

เนื้อหาในส่วนของผลการอภิปรายผลสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ดังนี้

5.2.1 ประเภทของปัญหาเรื่องเพศที่ปรากฏในรายการ “ซูรัก ซูรส”

5.2.2 การสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ในรายการ “ซูรัก ซูรส”

5.2.3 การยอมรับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซูรัก ซูรส”

5.2.1 ปัญหาเรื่องเพศที่ปรากฏในรายการ “ซูรัก ซูรส”

จากผลการวิเคราะห์พบว่ารายการ “ซูรัก ซูรส” นำเสนอคำถามในประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านต่าง ๆ เรียงลำดับจากจำนวนข้อคำถามมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ดังนี้ อันดับที่หนึ่งคือประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคม อันดับที่สองคือประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านจิตใจ อันดับที่สามประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ อันดับที่สี่ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสุขอนามัย อันดับที่ห้าประเด็นปัญหาอื่น ๆ และอันดับสุดท้ายคือประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านกายวิภาคและสรีระ

รายการ “ซูรัก ซูรส” นำเสนอคำถามในประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคมมากที่สุดคือ 84 ข้อจากคำถามทั้งหมด 230 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 36.52 โดยหัวข้อย่อยที่มีจำนวนข้อคำถามสูงสุด 3 อันดับแรกในประเด็นคำถามด้านนี้ ได้แก่ หัวข้อการเกี่ยวพาราตี/การคบเพื่อนต่างเพศ หัวข้อการใช้ชีวิตคู่/ชีวิตครอบครัว และหัวข้อการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส/การนอกใจ/ภรรยาไม่ยอม/ชู้ ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าหัวข้อการเกี่ยวพาราตี/การคบเพื่อนต่างเพศเป็นหัวข้อที่มีคำถามสูงสุดนั้น คำถามสามในสี่ส่วนมาจากช่วงไขปัญหาลับวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุมนา ชมพูทวีป และคนอื่น ๆ (2531) ที่พบว่าความรู้ที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาต้องการเพิ่มเติมเป็นอันดับแรกคือเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ

ขณะที่เนื้อหาเรื่องเพศศึกษาที่นำเสนอในรายการ “ซุรัก ซูรส” สูงที่สุดคือเรื่องการเกี่ยวพาราตีและการคบเพื่อนต่างเพศ พินิจ สุภมัสคองกูร (2528) กลับพบว่าเนื้อหาเพศศึกษาในนิตยสารและหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องวิธีปฏิบัติทางเพศมากที่สุด ซึ่งปริมาณการนำเสนอหัวข้อดังกล่าวในรายการ “ซุรัก ซูรส” มีความแตกต่างจากผลการศึกษาของพินิจอย่างชัดเจน กล่าวคือพบว่ามีคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิธีปฏิบัติทางเพศเพียง 9 ข้อจากคำถามทั้งหมด 230 ข้อ สาเหตุน่าจะมาจากกระบวนการคัดเลือกคำถามซึ่งมีเกณฑ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือรายการ “ซุรัก ซูรส” เน้นหนักหรือให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาทางด้านสังคมและด้านจิตใจมากกว่าด้านอื่น นอกจากนี้ สาเหตุอีกประการหนึ่งน่าจะมาจากคุณลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากสื่อโทรทัศน์สื่อข้อมูลผ่านภาพขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์สื่อข้อมูลผ่านตัวอักษร การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางเพศซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เสี่ยงต่อการถูกมองว่ามีจุดประสงค์เพื่อช่วยอารมณ์ทางเพศ จึงต้องกระทำอย่างระมัดระวังมากที่สุดไม่สามารถสื่อด้วยภาพได้ ต้องเลี่ยงไปใช้วิธีการอธิบายด้วยเสียงแทน ถึงกระนั้นก็ตามยังต้องหลีกเลี่ยงการอธิบายเชิงพรรณนาที่ก่อให้เกิดมโนภาพเพื่อป้องกันมิให้สื่อออกมาในทางช่วยอารมณ์หรือลามกอนาจาร ดังนั้น แม้จะมีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิธีปฏิบัติทางเพศและพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ แต่คำถามที่ปรากฏก็ไม่ใช่คำถามในเชิงเทคนิค หากเป็นคำถามในแง่ของความเหมาะสม (ด้านสังคม) และความปลอดภัย (ด้านสุขอนามัย) เสียมากกว่า

อนึ่ง เพศศึกษาไม่ใช่การให้ความรู้เฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์เท่านั้น วิธีปฏิบัติทางเพศเป็นเพียงส่วนย่อยส่วนหนึ่งในความรู้เรื่องเพศศึกษา ยังมีความรู้เรื่องเพศในด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน และมีลำดับความสำคัญอยู่ก่อนเรื่องเพศสัมพันธ์ เช่น เรื่องความรัก เรื่องการเกี่ยวพาราตี เรื่องการคบหาเพื่อนต่างเพศ เรื่องการใช้ชีวิตคู่ เป็นต้น รายการ “ซุรัก ซูรส” จึงต้องการนำเสนอความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากวิธีปฏิบัติทางเพศซึ่งถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ในหลากหลายรูปแบบอยู่แล้ว จากการศึกษาของกิตติ กันภัย (2534) พบว่ามีการนำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ในสื่อมวลชนอยู่แล้ว โดยนำเสนอในสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปของเรื่องสั้น นวนิยาย คอลัมน์ประกาศหามิตร ฯลฯ และนำเสนอในสื่อวิดีโอเทป/ซีดี/ดีวีดี ในรูปของหนังสือและหนังสืออาร์ ตลอดจนยังสามารถพบได้ในสื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ ห้องสนทนาทางคอมพิวเตอร์ กระทั่งในเว็บบอร์ด (webboard) เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาของพรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (2543) พบว่าวิธีการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นทางเพศผ่านอินเทอร์เน็ตที่เป็นที่นิยมของวัยรุ่นหญิงชายตอนต้นคือวิธีการ Chat ในห้องสนทนา ขณะที่วัยรุ่นหญิงชายตอนปลายนิยมการใช้ Search Engine โดยวัยรุ่นหญิงชอบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศ ส่วนวัยรุ่นชายชอบค้นหาภาพโป๊

ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านจิตใจนับเป็นด้านที่มีจำนวนคำถามมากเป็นอันดับสอง (ร้อยละ 15.22) รองจากประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคม หัวข้อย่อย 3 หัวข้อที่มีจำนวนคำถามสูงสุด เรียงลำดับตามจำนวนข้อจากมากไปน้อย ได้แก่ ลำดับที่หนึ่งหัวข้อความต้องการ/ความรู้สึกทางเพศ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของยูพิน รุ่งแจ้ง (2533) ที่พบว่าหนึ่งในหัวข้อที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องการให้เพิ่มเติมเนื้อหาในบทเรียนคือเรื่องของความต้องการทางเพศ ส่วนหัวข้อที่มีจำนวนคำถามนำเสนอในรายการลำดับรองลงไป ได้แก่ ลำดับที่สองหัวข้อความพึงพอใจ/ความรัก และลำดับที่สามหัวข้อความผิดปกติด้านจิตใจและอารมณ์ อย่างไรก็ตามหัวข้อพัฒนาการด้านจิตใจที่เกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นหัวข้อย่อยเพียงหัวข้อเดียวในค่านี้นี้ที่ไม่มีข้อคำถาม

ประเด็นปัญหาเรื่องเพศลำดับรองจากประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านจิตใจ ได้แก่ ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสุขอนามัย และประเด็นปัญหาอื่น ๆ ซึ่งแต่ละประเด็นมีจำนวนข้อคำถามใกล้เคียงกันคือประมาณ 30 ข้อ โดยประเด็นปัญหาที่มีจำนวนคำถามน้อยที่สุดคือ ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านเรื่องเพศด้านกายวิภาคและสรีระ ซึ่งมีคำถาม 23 ข้อจากคำถามทั้งหมด 230 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 10.00

ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสุขอนามัยนั้น หัวข้อย่อยที่มีคำถามมากที่สุดคือโรคห่อนสมรรถภาพทางเพศ เนื่องจากมีการจัดช่วงศูนย์ข้อมูลสุขภาพเพศชาย (ทุกสัปดาห์ที่สามของเดือน) ซึ่งเป็นช่วงสำหรับคำถามในเรื่องนี้โดยเฉพาะ รองลงมาคือหัวข้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หัวข้อการรักษาสุขอนามัยทางเพศ และหัวข้อความผิดปกติของอวัยวะเพศ/ระบบสืบพันธุ์

จะเห็นได้ว่าหัวข้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แม้จะติดอยู่ในลำดับที่สิบจากหัวข้อย่อยทั้งหมด 34 หัวข้อ โดยมีจำนวนคำถาม 8 ข้อ (ร้อยละ 3.48) อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจของ Durex Global Sex Survey 2002 (ซูริก ชูรส ออกอากาศ 28 พฤศจิกายน 2545) และจากการศึกษาของรุจน์ โกมลบุตร (2544) เช่นเดียวกับอุมาภรณ์ ภัทรวณิชย์ (2538) กลับพบว่ายังมีความเข้าใจผิดในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะการป้องกันการติดต่อโรคเอดส์อยู่ไม่น้อย สะท้อนให้เห็นการไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยโดยการสวมถุงยางอนามัย เพราะมองว่าเอดส์เป็นเรื่องไกลตัวที่ติดต่อเฉพาะกับ “คนไม่ดี” จึงไม่น่าประหลาดใจที่คำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มีน้อย ทั้งที่ยังมีความเข้าใจผิดในเรื่องนี้อยู่มาก ตรงกับการศึกษาของพรทิพย์ พัฒนา นุสรณ์ (2543) ที่พบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ต่างเห็นด้วยว่าควรมีการนำเสนอความรู้เรื่องเพศศึกษา เช่น การใช้ถุงยางอนามัย การคุมกำเนิด ฯลฯ ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ในทางปฏิบัติวัยรุ่นส่วนใหญ่กลับนิยมค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเว็บลามกมากกว่า

อนึ่ง ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ผ่านทางรายการอย่างน้อยชนิดนี้ ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการนำเสนอในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร เห็นได้จากการศึกษาของจิรชุลย์ บุญยภักดิ์ (2543) ที่พบว่าเนื้อหาความรู้เรื่องเพศในนิตยสาร ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องปัญหาทางเพศในสังคมไทย เช่น โรคเอดส์ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการทำแท้ง ฯลฯ โดยเมื่อเปรียบเทียบเนื้อหาแล้ว เนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ และการคุมกำเนิด มีสัดส่วนการนำเสนอน้อยกว่าเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ

ประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ หัวข้อย่อยที่มีจำนวนคำถามสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1) หัวข้อวิธีปฏิบัติทางเพศและพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ และหัวข้อการตอบสนองทางเพศ/จุดสุดยอด อันดับที่ 2) หัวข้อการหลั่งน้ำอสุจิของอวัยวะเพศชาย และอันดับที่ 3) หัวข้อการระบายอารมณ์ทางเพศ ซึ่งเมื่อพิจารณาเพศของผู้ถามประกอบพบว่าคำถามในหัวข้อวิธีปฏิบัติทางเพศและพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ทั้งหมดมาจากผู้หญิง ในขณะที่คำถามในหัวข้อการระบายอารมณ์ทางเพศทั้งหมดมาจากผู้ชาย ส่วนหัวข้อการตอบสนองทางเพศ/จุดสุดยอด และหัวข้อการหลั่งน้ำอสุจิของอวัยวะเพศชาย มีคำถามทั้งจากผู้ถามทั้งสองเพศ โดยหัวข้อแรกมีสัดส่วนชายต่อหญิงเท่ากับ 1 คำถามจากชายต่อ 3 คำถามจากหญิง ส่วนหัวข้อหลังมีสัดส่วนเป็น 2 คำถามจากชายต่อ 5 คำถามจากหญิง น่าสังเกตว่าถึงแม้จะเป็นหัวข้อที่เป็นปัญหาของผู้ชายโดยตรง เช่น หัวข้อการหลั่งน้ำอสุจิของอวัยวะเพศชาย กลับพบว่ามีคำถามจากผู้ถามมากกว่าครึ่ง หากเปรียบเทียบกับผลการศึกษารูจน์ โกมลบุตร (2543 อ้างถึงใน รูจน์ โกมลบุตร, 2544) ที่รายงานว่าคำถามที่ผู้ชายได้ถามผ่านสื่อมวลชนมากที่สุดคือการตอบสนองทางเพศ/จุดสุดยอดของเพศหญิงและการหลั่งเร็ว จะพบข้อแตกต่าง ซึ่งก็คือ 2 หัวข้อย่อยดังกล่าวอยู่ในลำดับที่ 6 และ 8 (ตามลำดับ) ของหัวข้อที่มีคำถามจากผู้ชายสูงที่สุดในรายการ

สำหรับประเด็นปัญหาอื่น ๆ จำนวน 30 ข้อซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศศึกษาโดยตรงแต่ทางรายการก็หยิบยกขึ้นมาพูดคุย ประกอบด้วย 4 หัวข้อย่อย โดยเรียงลำดับหัวข้อตามจำนวนข้อคำถามจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่หนึ่งหัวข้อการดูแลสุขภาพ/ความสะอาด/รูปร่างและความงาม ลำดับที่สองหัวข้อการเลี้ยงดูบุตรธิดา ลำดับที่สามหัวข้อการรักษาความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว และลำดับสุดท้ายคือหัวข้ออื่น ๆ

สำหรับประเด็นปัญหาด้านกายวิภาคและสรีระซึ่งมีจำนวนข้อคำถามน้อยที่สุดนั้น สาเหตุน่าจะมาจากกระบวนการคัดเลือกคำถามของฝ่ายผู้ผลิตรายการ ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคมและจิตใจมากกว่าด้านกายวิภาคและสรีระ ด้วยเหตุนี้คำถามในด้านกายวิภาคและสรีระจึงได้รับการคัดเลือกให้ออกอากาศน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงคำถามในด้านกายวิภาคและสรีระ พบว่าหัวข้อที่มีจำนวนคำถาม สูงที่สุดคืออวัยวะที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ/ระบบอวัยวะสืบพันธุ์ ซึ่งเมื่อดูต่อไปถึงเนื้อหาคำถามในหัวข้อ นี้จะเห็นได้ว่าคำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามเกี่ยวกับขนาดรอบอก หากเปรียบเทียบกับผลการศึกษา ของฟ้าใส วิเศษกุล (2545) ที่ทำการศึกษาค่านิยมและทัศนคติเรื่องเพศในสื่ออินเทอร์เน็ต กลับพบว่า ในด้านกายภาพนี้ กระทั่งที่พบมากที่สุดคือเรื่องขนาดของอวัยวะเพศชาย ซึ่งสาเหตุที่ไม่พบคำถาม โดยตรงถึงขนาดของอวัยวะเพศชายในรายการก็เนื่องมาจากมีกระบวนการคัดสรรกลั่นกรองคำถาม ซึ่งหากเป็นคำถามตรง ๆ ถึงเรื่องขนาดของอวัยวะเพศชาย ก็มักจะไม่ผ่านการเซ็นเซอร์ (censorship) ตั้งแต่ขั้นตอนการคัดคำถามรอบแรกแล้ว ซึ่งแตกต่างจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถแสดงความรู้สึก นึกคิดได้อย่างเปิดเผยและเป็นเสรีมากกว่า จึงไม่น่าแปลกใจหากเรื่องที่เป็นกระตุกขุดนิยมน ในอินเทอร์เน็ตกลับเกือบจะไม่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์เช่นรายการ “ชูรัก ชูรส”

อย่างไรก็ตาม หากนำประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์มารวมกับด้านกาย วิภาคและสรีระ เป็นลักษณะความรู้เรื่องเพศศึกษาด้านทางชีววิทยา (Biological aspect) ตามที่สุชาติ โสมประยูร และวรรณิ โสมประยูร (2541) ได้แบ่งลักษณะความรู้เรื่องเพศไว้ 4 ด้าน ก็จะพบว่า จำนวนคำถามในลักษณะดังกล่าวมีสูงเป็นอันดับที่สองรองจากลักษณะทางสังคมวิทยาหรือประเด็น ปัญหาด้านสังคมนั่นเอง เมื่อนำลักษณะความรู้เรื่องเพศทั้ง 4 ด้านที่นำเสนอทางรายการมาเรียง ลำดับตามจำนวนคำถามจากมากไปน้อย จะได้ดังนี้ ลักษณะทางสังคมวิทยา (ร้อยละ 41.38) ลักษณะทางชีววิทยา (ร้อยละ 27.09) ลักษณะทางจิตวิทยา (ร้อยละ 17.24) และลำดับสุดท้ายคือ ลักษณะทางสุขวิทยา (ร้อยละ 14.29) (ดูบทที่ 4 ตารางที่ 4.8 ประกอบ) หากนำผลสรุปดังกล่าวมา เปรียบเทียบกับการนำเสนอความรู้เรื่องเพศในนิตยสาร (จิร็อคูลย์ บุญยภักดิ์, 2543) จะพบว่ามี ปริมาณการนำเสนอที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นิตยสารจะนำเสนอลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านชีว วิทยาเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 36.64) รองลงมา ได้แก่ ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านสังคมวิทยา (ร้อย ละ 34.37) ลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านสุขวิทยา (ร้อยละ 19.43) และลักษณะความรู้เรื่องเพศด้านจิต วิทยา (ร้อยละ 9.56) เป็นลำดับสุดท้าย

สาเหตุที่ปริมาณเนื้อหาที่ถูกนำเสนอในแต่ละด้านแตกต่างกัน อาจสืบเนื่องมาจากความ แตกต่างกันระหว่างสื่อต่างประเภท ทำให้เนื้อหาบางประเด็นที่สามารถนำเสนอในสื่อสิ่งพิมพ์ได้ กลับไม่สามารถนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ได้ รวมถึงการให้น้ำหนักและความสำคัญกับลักษณะ ความรู้เรื่องเพศในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน โดยนิตยสารจะเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปรับปรุงตัว เองให้ “ดูดี” ในสายตาผู้อื่น (จิร็อคูลย์ บุญยภักดิ์, 2543: 83) ขณะที่ทางรายการ “ชูรัก ชูรส” เน้นหนักไปที่เรื่องการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคู่รัก

หากพิจารณาถึงเพศของผู้ถามพบว่าสามในสี่ของผู้ถามทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นเพศหญิง โดยในช่วงไขปัญหาฉบับวัยรุ่นมีผู้ถามหญิงมากกว่าผู้ถามชายร้อยละ 29.24 และในช่วงติวรักให้เต็มร้อยมีผู้ถามหญิงมากกว่าผู้ถามชายถึงร้อยละ 61.98 สอดคล้องกับการศึกษาของจิณณ์นภัส แสงมา (2545) ที่พบว่าผู้ชายได้รับการคาดหวังว่าจะต้องมีความรู้เรื่องเพศเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ดังนั้นการถามปัญหาทางเพศอันเป็นการแสดงออกถึงความไม่รู้จึงถือว่าเป็นพฤติกรรมของผู้หญิงมากกว่า

จึงอาจสรุปได้ว่ารายการ “ซุรัก ซูรส” เป็นรายการที่มุ่งให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่ผู้หญิงเป็นหลัก เห็นได้จากคำถามทั้งสิ้น 230 ข้อ เป็นคำถามจากผู้หญิงมากถึง 167 ข้อ (ร้อยละ 72.61) และคำถามมากกว่าร้อยละ 60 ในทุกประเด็นปัญหาจากผู้หญิง ยกเว้นประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสุขอนามัยเพียงประเด็นเดียวที่มีคำถามจากผู้ชายมากกว่า แต่ก็มากกว่าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

5.2.2 การสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ในรายการ “ซุรัก ซูรส”

การสื่อความหมายเรื่อง “เพศ” ในรายการ “ซุรัก ซูรส” สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่องทาง ได้แก่ สื่อผ่านตัวรายการ และสื่อผ่านการสื่อสารในรายการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การสื่อความหมายเรื่องเพศผ่านตัวรายการนั้น ผลจากการวิเคราะห์พบว่ามีสื่อผ่านชื่อรายการ สัญลักษณ์รายการ ภาพไตเติ้ลของรายการ และชื่อช่วงต่าง ๆ ของรายการ การสื่อความหมายเรื่องเพศในตัวรายการจึงสื่อผ่านสัญลักษณ์หลายประเภท เช่น ภาพวาดคอตัมและอีฟเป็นทั้งสัญลักษณ์แบบ Icon และสัญลักษณ์แบบ Symbol ที่สื่อความหมายถึงเพศชายและหญิง สัญลักษณ์ ♂ และ ♀ เป็นสัญลักษณ์แบบ Symbol ที่สื่อความหมายถึงเพศชายและหญิงเช่นเดียวกัน ขณะที่สีชมพูและสีแดงเป็นสัญลักษณ์แบบ Index ที่สื่อความหมายถึงความรักและกามารมณ์ เป็นต้น ขณะเดียวกันชื่อรายการ “ซุรัก ซูรส” และชื่อช่วงต่าง ๆ ในรายการก็นับเป็นสัญลักษณ์แบบ Symbol ที่สื่อความหมายถึงเรื่องเพศด้วยเช่นเดียวกัน

เมื่อวิเคราะห์ภาพไตเติ้ลรายการ “ซุรัก ซูรส” ด้วยกรอบวิธีการนำเสนอ “เช็กส์ แอปฟิล” โดยนัยจากการศึกษาของธนชัย วิชาคุณสกุลชัย (2541: 124) พบว่า ชื่อรายการ “ซุรัก ซูรส” นับเป็นวัจนภาษาที่ให้ความหมายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคน นอกจากนี้ การใช้ภาพวาดคอตัมและอีฟซึ่งเปลือยเปล่า การใช้สีชมพูเข้ม การใช้สัญลักษณ์ ♂¹ และ ♀ รวมถึงสัญลักษณ์ (logo) รายการซึ่งเป็นรูปหัวใจ ก็ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการนำเสนอความหมายเรื่องเพศโดยนัยด้วยกันทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาตัวรายการ “ซุรัก ชุรส” ทั้งรายการ ในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งสื่อถึงเรื่องเพศและเพศศึกษา พบว่าด้วยชื่อรายการซึ่งมีทั้ง “ซุรัก” และ “ชุรส” และรูปแบบรายการซึ่งมีทั้งการสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนะเรื่องความรัก และการตอบปัญหาเรื่องเพศ ทำให้ดูเหมือนว่ามีการผสมผสานกันทั้งในส่วนของ “รัก” และส่วนของ “ใคร” ได้อย่างพอเหมาะพอดี แต่เมื่อลงไปพินิจพิเคราะห์รายการอย่างลึกซึ้งแล้ว กลับพบว่ารายการ “ซุรัก ชุรส” ชุรักมากกว่าชุรส กล่าวคือเน้นหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องความรักอย่างเหมาะสมตามกรอบวัฒนธรรมไทย มากกว่าจะสนใจเรื่องความเสนา่หาฮาใจ ซึ่งสะท้อนออกมาอย่างชัดเจนผ่านความเห็นของผู้ผลิตรายการที่มองว่าช่วงมูมมอมแห่งรักเป็นจุดเด่นของรายการ และสะท้อนผ่านคำถามที่ได้รับการคัดเลือกนำมาตอบออกอากาศ ซึ่งเห็นได้ชัดจากปริมาณคำถามในประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านสังคมและด้านจิตใจที่มีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่งและสองในบรรดาประเด็นปัญหาเรื่องเพศทั้ง 6 ด้าน ยิ่งไปกว่านั้น แม้แต่ในประเด็นปัญหาเรื่องเพศด้านพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเนื้อหาของคำถามแล้วจะพบว่าก็เป็นคำถามในเชิงสุขอนามัยมากกว่าที่จะเป็นคำถามเชิงชีวภาพ เหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นว่าแท้จริงแล้วทางรายการก็ไม่ได้นำเอาเรื่องเพศในด้านชีวภาพ โดยเฉพาะเรื่องเสนา่หา มานำเสนออย่างจริงจังดังที่อวดอ้างไว้ในชื่อรายการ

ในส่วนของการสื่อสารในรายการ “ซุรัก ชุรส” พบการสื่อความหมายเรื่องเพศส่วนใหญ่สื่อผ่านการสื่อสารที่เป็นวัจนภาษา โดยอาศัยการสื่อความหมายเรื่องเพศ 2 แบบ ได้แก่ การสื่อความหมายแบบอุปมาอุปมัยหรือแบบ Metaphor และการสื่อความหมายโดยนัย ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า การสื่อความหมายแบบอุปมาอุปมัยถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายเรื่องเพศในหลากหลายเรื่องราว เช่น เรื่องความรัก เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เรื่องการใช้ชีวิตสมรส เป็นต้น แต่การสื่อความหมายเรื่องเพศโดยนัยกลับพบว่าเป็นการสื่อความหมายที่เฉพาะเจาะจงถึงเรื่องการร่วมเพศ/พฤติกรรมเพศสัมพันธ์ และเรื่องอวัยวะเพศและอวัยวะหรือสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ/เพศสัมพันธ์ เท่านั้น สอดคล้องกับการศึกษาของจอร์เกียรติ มะกรทัต (2539) ที่พบว่า การสื่อความหมายเรื่องทางเพศจากการแสดงตลกผ่านสื่อวีดิทัศน์ เป็นการสื่อความหมายโดยนัย ซึ่งมีความหมายถึงอวัยวะเพศและวิธีการมีเพศสัมพันธ์ และตรงกับการศึกษาของแก้วใจ จันทรเจริญ (2532) เรื่องคำร่ำนุในภาษาไทยซึ่งพบว่าในสังคมไทยมีการใช้คำร่ำนุเพื่อความสะดวกเกี่ยวกับเรื่องอวัยวะเพศและเพศสัมพันธ์ ดังนั้น สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายเรื่องเพศก็เทียบเท่ากับคำร่ำนุเพื่อความสะดวกนั่นเอง

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท (Text) กับบริบท (Context) พบว่าในการสื่อความหมายเรื่องเพศ การตีความจำเป็นต้องอาศัยบริบทมาเป็นตัวกำหนดความหมาย บริบทจึงกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการตีความหมาย นำไปสู่กลวิธีของรายการ “ซุรัก ชุรส” ที่ใช้บริบทเพื่อบอกไปความหมายของสัญลักษณ์ที่นำมาใช้สื่อถึงเรื่องเพศ ซึ่งพบว่ามี 2 กลวิธีด้วยกัน กลวิธีแรกคือการใช้หลากคำเพื่อสื่อ

ความหมายเดิม และอีกกลวิธีหนึ่งคือการใช้คำสำคัญ (key word) ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวสัญลักษณ์อย่างใกล้ชิด มาใช้บอกใบ้ความหมายที่แฝงอยู่ในตัวสัญลักษณ์

ในส่วนของการสื่อสารที่เป็นอวัจนภาษาพบการสื่อความหมายเรื่องเพศจากสัญลักษณ์ 2 ตัวด้วยกัน ตัวแรกคือภาพการ์ตูนลายเส้นสาริตการตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง และสัญลักษณ์ตัวคือ “ฉากน้ำตกจำลอง” ซึ่งก็เป็นการสื่อถึงเรื่องเพศที่แฝงมากับบรรยากาศโรแมนติกยามฝนตก สำหรับสัญลักษณ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นอวัจนภาษา อาทิ ภาษาท่าทาง ปริภาษา หรือการใช้สิ่งของเครื่องประดับ ไม่พบการสื่อความหมายถึงเรื่องเพศ หากแต่พบการสื่อถึงบรรยากาศที่อบอุ่นผ่อนคลายและสนุกสนานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยเอื้อต่อการสนทนาเรื่องเพศ หากเปรียบกับผลการวิจัยของจอร์เกียติ มะกรทัต (2539) จะพบข้อแตกต่าง กล่าวคือในการแสดงตลกปรากฏว่ามีการสื่อความหมายเรื่องเพศ อาทิ สื่อถึงอวัยวะเพศ ผ่านอวัจนภาษาด้วยเช่นกัน อาทิ การแสดงออกทางสีหน้าและแววตา ซึ่งจะไม่พบการสื่อความหมายลักษณะดังกล่าวปรากฏในรายการ “ซูรัก ซูรส” เนื่องจากการแสดงท่าทางหรือแสดงสีหน้าแววตา เพื่อสื่อความหมายถึงเพศสัมพันธ์หรืออวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ เสี่ยงต่อการถูกตีความไปในแง่ลามกอนาจารค่อนข้างสูง

จึงสามารถสรุปได้ว่าอวัจนภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะควบคุมหรือกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกทางเพศ ดังจะเห็นได้จากการแสดงตลกซึ่งมีการใช้สัญลักษณ์ที่เป็นอวัจนภาษาเพื่อสื่อความหมายเรื่องเพศคล้ายคลึงกับที่พบในรายการ “ซูรัก ซูรส” แต่การแสดงตลกกลับสร้างความรู้สึกทะเล้นตึงตังหรือตลกโปกษา ขณะที่ความรู้สึกเหล่านี้จะไม่ปรากฏเมื่อชมรายการ “ซูรัก ซูรส” เลยแม้แต่น้อยหรือพุดง่าย ๆ ก็คือ “สัญลักษณ์ในรายการฟังแล้วไม่เสียว” ทั้งที่บางครั้งก็ใช้สัญลักษณ์ตัวเดียวกันกับที่ใช้ในการแสดงตลก แต่สิ่งที่ทำให้บรรยากาศและอารมณ์ในการสนทนาแตกต่างกันก็คืออวัจนภาษานั้นเอง ในรายการ “ซูรัก ซูรส” จะไม่พบอวัจนภาษาที่สื่อแสดงความทะเล้นหรือยั่วให้เกิดอารมณ์เพศเลย แตกต่างจากการแสดงตลกที่มีทั้งการใช้สีหน้าเสียง สายตา รวมถึงอุปกรณ์ประกอบที่ยั่วให้เกิดอารมณ์เพศ

ในการสื่อความหมายเรื่องเพศผ่านการสื่อสารในรายการพบสัญลักษณ์ประเภท Icon ที่สื่อความหมายเรื่องเพศเพียงตัวเดียวคือภาพการ์ตูนสาริตการตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง นอกนั้นเป็นสัญลักษณ์ประเภท Symbol ทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับสัญลักษณ์ทางเพศในห้องสนทนาทางคอมพิวเตอร์ (สุมนา อุษณีย์มาศ, 2543) จะพบความคล้ายคลึงกัน คือในห้องสนทนาทางคอมพิวเตอร์ก็พบเพียงสัญลักษณ์ประเภท Symbol เช่นกัน โดยแบ่งเป็น Symbol ระดับธรรมดา ได้แก่ ภาษา และ Symbol ระดับลึก ได้แก่สัญลักษณ์พิเศษ

ในการสื่อความหมายเรื่องเพศที่มีความอ่อนไหวมาก เช่นการสื่อความหมายถึงพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ พบว่าทางรายการเลือกใช้วิธีการสื่อด้วยสัญลักษณ์ประเภท Symbol ซึ่งก็คือวจนภาษาเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับภาพยนตร์เรื่อง “จัน ดารา” (วางคณา จันลา, 2545) พบว่าภาพยนตร์ดังกล่าวเลือกสื่อถึงเรื่องเพศ โดยเลี่ยงไปใช้สัญลักษณ์ประเภท Index แทน Icon แต่แม้จะเลี่ยงไปใช้ Index แทน ก็ยังพบว่ามีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องนี้ในเชิงลบอยู่ไม่น้อย

สำหรับรหัสทางสังคมที่พบในการสื่อสารเรื่องเพศในรายการ “ซุรัก ซูรส” พบว่ามีความสัมพันธ์ 3 ประเภท คือ ความสัมพันธ์แบบเพื่อน ความสัมพันธ์แบบพี่-น้อง และความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิงในฐานะคู่รักหรือสามีภรรยา โดยความสัมพันธ์แบบเพื่อนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ร่วมรายการ และระหว่างผู้ดำเนินรายการและวิทยากรกับผู้ชม การสร้างสายสัมพันธ์แบบเพื่อนช่วยให้ผู้ชมรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในรายการ การสร้างความสัมพันธ์แบบเพื่อนระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการด้วยการเรียกชื่อเล่นหรือการพูดจากหยอกล้อเล่นกันช่วยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สนุกสนาน และเป็นกันเองในวงสนทนา ส่วนการสร้างความสัมพันธ์แบบเพื่อนกับผู้ชม เช่น โดยการใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งว่า “เรา” ช่วยให้ผู้ชมทั่วไปรู้สึกมีส่วนร่วม รู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรายการ และช่วยให้ผู้ที่ส่งคำถามเข้ามาก็รู้สึกเหมือนได้พบเพื่อนที่เข้าใจและสามารถปรับทุกข์ด้วยได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาทฤษฎีการกลบเกลื่อนในการสนทนาเรื่องเพศของสุนันทา คงประโคน (2544) ที่พบว่ามีการใช้สรรพนามว่า “เรา” ซึ่งเป็นสรรพนามแบบรวมผู้ฟังเพื่อแสดงถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกันทำให้สิ่งที่ผู้พูดกล่าวออกไปมีความเสี่ยงน้อยลงที่จะไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ฟัง และความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นพวกพ้องเดียวกันอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมการติดตามรับชมเป็นประจำได้

ความสัมพันธ์ประเภทที่สองที่พบคือความสัมพันธ์แบบพี่-น้องซึ่งจะพบเฉพาะในช่วงไขปัญหาด้วยวัยรุ่นเท่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างพี่-น้องจะดำเนินไปในลักษณะ “พี่สอนน้อง” พี่ในที่นี้คือ นพ.พันธ์ศักดิ์ ศุภระฤกษ์และแจกรับเชิญ ส่วนน้องก็คือผู้ชมกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยเฉพาะของช่วงนี้ ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเป็นไปตามค่านิยมเรื่องการเคารพผู้มีอาวุโสของคนไทย กล่าวคือพี่มีหน้าที่ดูแลสั่งสอนและแนะนำน้อง ส่วนน้องก็มีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพี่ ซึ่งการอาศัยความสัมพันธ์แบบพี่-น้องมาเป็นช่องทางในการสั่งสอนแนะนำก็ตรงกับผลการศึกษาของจินฉันทน์ งามมา (2545) ที่สรุปความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ถามกับกลุ่มผู้ตอบในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนว่าผู้ใหญ่เท่านั้นจึงจะมีสิทธิ์สั่งสอนเด็ก ซึ่งก็ตรงกับค่านิยมของวัฒนธรรมไทยที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของการเคารพผู้มีอาวุโส และให้สิทธิ์กับผู้ใหญ่อีกอย่างเต็มที่ในการสั่งสอนอบรมเด็ก

ความสัมพันธ์ประเภทสุดท้ายที่พบในรายการคือความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิงในฐานะคู่รักหรือสามีภรรยา เห็นได้ว่าคำถามที่ส่งเข้ามาในรายการสะท้อนให้เห็นสภาพความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาย-หญิงในสังคมไทย กล่าวคือสถานภาพของชายสูงกว่าหญิงในหลาย ๆ ด้าน ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจินฉันทสแสงมา (2545) ที่พบว่าวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ ยังคงมีเนื้อหาในลักษณะอนุรักษนิยม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรฐานเชิงซ้อน (Double Standard) กล่าวคือผู้ชายมีอำนาจในการตัดสินใจและการต่อรองสูงกว่าผู้หญิง และตรงกับ Gittins (1985 อ้างถึงใน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2544: 169) ที่มองว่าการแต่งงานมีนัยยะของความสัมพันธ์โดยมีอำนาจของชายเป็นใหญ่เคลือบแฝงอยู่

ในด้านรหัสทางสังคมที่พบในรายการมีความสัมพันธ์ 3 ประเภท ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบเพื่อน ความสัมพันธ์แบบพี่-น้อง และความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิงในฐานะคู่รักหรือสามีภรรยา รหัสความสัมพันธ์ทางสังคมที่พบในรายการล้วนประกอบสร้างมาจากวัฒนธรรมไทย ความหมายจารหัสดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของวัฒนธรรมไทย ซึ่งรหัสความสัมพันธ์ทางสังคมทั้ง 3 ประเภทมีความคล้ายคลึงกับรหัสทางสังคมที่พบการศึกษาวิเคราะห์รหัสในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นของชไมพร สุขสัมพันธ์ (2541) ซึ่งพบความสัมพันธ์ 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างสามี-ภรรยา ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อาวุโส-ผู้น้อย และความสัมพันธ์ระหว่างหญิง-ชาย

5.2.3 การยอมรับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซุรัก ซุรส”

การพูดเรื่องเพศในพื้นที่สาธารณะโดยปกติแล้วถือว่าเป็นเรื่องต้องห้ามของสังคมไทย แต่ก็มีได้หมายความว่าไม่ปรากฏเรื่องเพศในพื้นที่สาธารณะเลย เรื่องเพศถูกสอดแทรกอยู่ทั่วไปด้วยรูปแบบต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นแทรกอยู่ในภาพเขียนฝาผนังพระวิหาร อยู่ในพิธีกรรม ประเพณี อยู่ในวรรณกรรมในรูปของบทอศรชัย รวมถึงอยู่ในการเล่นพื้นบ้านเช่นเพลงปฏิพากย์ (Dialogue Songs) ซึ่งพบว่ามีการเล่นชนิดนี้อยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลไกการสื่อสารเรื่องเพศที่เคยมีในอดีตหมดบทบาทลงไป ทำให้เกิดกลไกใหม่ ๆ ขึ้นมาแทนที่ ซึ่งรายการ “ซุรัก ซุรส” ก็ถือเป็นกลไกหนึ่งที่ทำหน้าที่เปิดเผยเรื่องเพศในที่สาธารณะ นอกเหนือไปจากการใช้ “เซ็กซ์ แอปเพิล” (Sex Appeal) ในภาพโฆษณา (ธนชัย วิทยาคุณสกุลชัย, 2541) หรือการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ และห้องสนทนาทางคอมพิวเตอร์

เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การพูดเรื่องเพศในการเล่นเพลงปฏิพากย์เป็นที่ยอมรับได้ ก็คือเป็นการพูดเรื่องเพศที่ไม่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศ ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อมีการนำเอาการพูดเรื่องเพศในพื้นที่สาธารณะมาอยู่ในสื่อโทรทัศน์ ทางรายการ “ซุรัก ซุรส” จึงได้หยิบยกเอารหัสหรือสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วในการเล่นเพลงปฏิพากย์มาปรับใช้กับรูปแบบรายการสนทนาทางโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการขยับขยายเรื่องเพศจากพื้นที่ส่วนตัวมาสู่พื้นที่สาธารณะในลักษณะคล้ายคลึงกัน

จุดร่วมที่เหมือนกันระหว่างการเล่นเพลงปฏิพากย์และการสนทนาเรื่องเพศในรายการ “ซุรัก ซุรส” มีด้วยกันอยู่หลายด้าน นับตั้งแต่ด้านผู้ส่งสารที่เพลงปฏิพากย์มีพ่อเพลงแม่เพลงก็รับมาเป็นผู้ดำเนินรายการชายและหญิงในรายการ “ซุรัก ซุรส” ด้านตัวสารทั้งเพลงปฏิพากย์และการสนทนาในรายการต่างพูดเรื่องเพศด้วยสูตรที่ว่า “ฟังแล้วไม่เสียว” ด้วยกันทั้งคู่ ในด้านสภาพแวดล้อมของการสื่อสารก็พบว่าไม่ว่าจะเป็นการเล่นเพลงปฏิพากย์หรือการสนทนาเรื่องเพศในรายการต่างก็ต้องอาศัยบริบทแวดล้อมที่สนุกสนานและผ่อนคลายเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์จุดร่วมกันระหว่างการเล่นเพลงปฏิพากย์และการสนทนาเรื่องเพศในรายการ “ซุรัก ซุรส” ทำให้สามารถสรุปได้ว่ามีสามปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับการสื่อสารเรื่องเพศในรายการ “ซุรัก ซุรส” ได้แก่ คุณลักษณะของผู้พูด กลวิธีในการสนทนาเรื่องเพศ และบรรยากาศหรือบริบทในการสนทนาเรื่องเพศ

ผู้ที่จะสามารถพูดเรื่องเพศในสถานการณ์ที่เป็นสาธารณะเช่นในรายการโทรทัศน์ได้นั้น จำต้องมีคุณลักษณะบางประการ ได้แก่ ได้แก่ 1) มีทัศนคติในเชิงบวกต่อเรื่องเพศ 2) มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศมากพอ 3) สามารถพูดเรื่องเพศได้อย่างสุภาพและคล่องแคล่วไม่เคอะเขิน และ 4) เป็นคนอารมณ์ดี คุยสนุกสนาน คุณลักษณะเหล่านี้เมื่อบวกกับสถานการณ์ของแพทย์จะช่วยให้ผู้พูดและเรื่องที่ถูกได้รับการยอมรับจากผู้ชมได้ง่ายขึ้น ช่วยให้การสื่อสารเรื่องเพศเป็นไปอย่างสุภาพเรียบร้อย ไม่ขัดกับวัฒนธรรมของไทย

คุณลักษณะของผู้ที่จะสื่อสารเรื่องเพศแก่ผู้อื่น ประการแรกคือมีทัศนคติในเชิงบวกต่อเรื่องเพศนั้นตรงกับทัศนะของรุจน์ โกมลบุตร (2544) ซึ่งเห็นว่าบุคคลที่จะสื่อสารเรื่องเพศแก่ผู้อื่น ควรตรวจสอบทัศนคติทางเพศของตนเองก่อนว่าตนเองคิดอย่างไรต่อเรื่องเพศ ทัศนคติที่เป็นบวก (หรือเป็นกลาง) ในเรื่องเพศจะทำให้บุคคลนั้นมีความเข้าใจต่อเรื่องเพศเป็นอย่างดีและสามารถนำพาให้บุคคลนั้นและผู้รับสารมีคุณภาพในเรื่องเพศ ซึ่งก็คือมีสุขภาพทางเพศที่ดี ทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญประการแรกที่คุณดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการทุกท่านจำต้องมี

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นในตัวของวิทยากรผู้ร่วมรายการ สรุปได้ว่า สถานภาพของแพทย์เอื้อให้มีคุณลักษณะบางประการที่เหมาะสมในการสนทนาเรื่องเพศ เนื่องจากแพทย์ โดยเฉพาะสูติ-นรีแพทย์และจิตแพทย์ เป็นบุคคลกลุ่มแรกที่อนุমানได้ว่ามีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเชิงบวกต่อเรื่องเพศสูงเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบอาชีพอื่น นอกจากนี้ สถานภาพของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ หรือ “ภาพลักษณ์ความเป็นหมอ” ยังมีผลต่อการยอมรับของผู้ชมในตัวของผู้พูด ช่วยให้ทั้งนายแพทย์และแพทย์หญิงสามารถพูดคุยเรื่องเพศได้อย่างสุภาพ คุณติในสายตาของประชาชน ตรงกับผลการวิจัยของธีระ เสนีชัย (2539) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโดยเฉพาะนักเรียนหญิงต้องการให้มีการเรียนการสอนเพศศึกษาโดยวิธีการจัดวิทยากร อาทิ แพทย์และพยาบาลมาให้ความรู้แก่นักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของตรีสุข วีระเวสส์ (2539) ที่พบว่าแพทย์ควรเป็นผู้ตอบปัญหาเรื่องเพศศึกษาทางสื่อวิทยุกระจายเสียง อย่างไรก็ตาม การที่วิทยากรในรายการล้วนแล้วแต่เป็นแพทย์ทั้งสิ้น ก็ช่วยตอกย้ำว่าแพทย์เท่านั้นจึงจะมีความชอบธรรมในการสื่อสารเพื่อให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของจิณณ์ภัส แสงมา (2545) ที่พบว่าแพทย์เป็นผู้มีอำนาจในการพูดเรื่องเพศ

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ในรายการ จะเห็นว่า ภาพลักษณ์ความเป็นหมอนับเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้หญิงที่จะช่วยให้ข้ามพ้นทัศนคติแบบเหมารวม (stereotype) ที่มองว่าผู้หญิงไม่รู้เรื่องเพศ และนำไปสู่การยอมรับให้เธอสามารถพูดเรื่องเพศได้อย่างเป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งแตกต่างจากผู้ชายที่สังคมก็เปิดโอกาสให้พูดคุยและแสดงออกในเรื่องเพศได้มากกว่า แม้จะไม่มีภาพลักษณ์ความเป็นหมอละก็ตาม

คุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องมีในตัวของผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการทุกคนก็คือ เป็นคนอารมณ์ดี คุยสนุกสนาน ซึ่งทางผู้ผลิตสังเกตเห็นว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งอันจะขาดไปเสียมิได้ และก็สอดคล้องกับความเห็นของผู้ชมที่ต้องการให้ลีลาการดำเนินรายการเป็นไปอย่างสนุกสนานเป็นกันเอง แต่ขณะเดียวกันก็อยู่ในกรอบของความเหมาะสม (รัตนพรไม้ตราวัฒนา, 2544)

อนึ่ง นอกจากผู้พูดจะต้องมีคุณลักษณะและสถานภาพที่เป็นที่ยอมรับในวงสังคมแล้ว กลวิธีในการสนทนาเรื่องเพศ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน จากการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการ พบว่าหนึ่งในกลวิธีสำคัญในการสนทนาเรื่องเพศในรายการ คือการกลบเกลื่อนการสื่อความหมายเรื่องเพศด้วยการใช้สัญลักษณ์ โดยอาศัยการสื่อความหมายแบบอุปมาอุปมัยในเรื่องราวทั่วไปที่เกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศ เช่น เรื่องความรัก เรื่องการใช้ชีวิตสมรส เป็นต้น และการสื่อความหมายโดยนัยในเรื่องราวที่เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์และอวัยวะเพศและอวัยวะหรือสิ่ง

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ/เพศสัมพันธ์ กลวิธีการใช้สัญลักษณ์เพื่อกลบเกลื่อนการสื่อความหมาย เรื่อง “เพศ” ก็ตรงกับการใช้คำรึนหูที่เป็นคำกว้าง ๆ และคำรึนหูประเภทที่เป็นการทำอุปถัมภ์ในการศึกษาของสุนันทา คงประโคน (2544) เรื่องกลวิธีการกลบเกลื่อนในการสนทนาเรื่องเพศของคนไทย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของรัตนพร ไม้ตราวัฒนา (2544: 107) พบว่าผู้ชมมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือต้องการให้วิทยากรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและนำเสนอความรู้กับตอบปัญหาอย่างตรงประเด็น สะท้อนให้เห็นว่าบางครั้งกลวิธีในการสนทนาเรื่องเพศด้วยการใช้สัญลักษณ์เพื่อความสุขภาพก็อาจจะส่งผลในแง่ลบ กล่าวคือสัญลักษณ์อาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการตีความหมายและการทำความเข้าใจของผู้ชม เนื่องจากความหมายของสัญลักษณ์ถูกประกอบสร้างขึ้นมาอย่างเป็นอัตวิสัย (subjective) การทำความเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ตัวหนึ่ง ๆ ได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวในการรับรู้และตีความ ดังนั้นหากผู้ชมไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องมาก่อนก็อาจประสบปัญหาในการตีความหมายได้

นอกเหนือจากการกลบเกลื่อนการสื่อความหมายเรื่องเพศด้วยการใช้สัญลักษณ์แล้ว ยังพบกลวิธีอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความสุขภาพอ่อนน้อมในการสนทนา ได้แก่ การใช้ศัพท์ในเชิงวิชาการ เช่น เพศสัมพันธ์ ช่องคลอด องคชาติ อากาหลังเร็ว อากาหย่อนสมรรถภาพทางเพศ เป็นต้น การใช้คำยืมจากภาษาอังกฤษ เช่น ออรัล เซ็กส์ (oral sex) เซ็กส์ (sex) วูเมน ออน ท็อป (women on top) เม็ก เลิฟ (make love) เป็นต้น หรือการละรูปภาษาบางส่วน เช่น ร่วม แทนที่ร่วมเพศ และ โคน แทนที่โคนพิน หรือ ขนาดของเขา แทนที่ขนาดอวัยวะเพศของเขา เป็นต้น ซึ่งกลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้ก็ตรงกับผลการวิจัยของสุนันทา คงประโคน (2544) ซึ่งพบว่ามีการใช้คำรึนหูเพื่อหลีกเลี่ยงคำต้องห้ามในการสนทนาเรื่องเพศ อันได้แก่ คำรึนหูที่เป็นศัพท์ทางวิชาการ คำรึนหูที่เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษ และคำรึนหูที่มีการระบุรูปบางส่วน

อย่างไรก็ตามการใช้ศัพท์ในเชิงวิชาการและการใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศเพื่อให้กลบเกลื่อนในการสนทนาเรื่องเพศ ก็อาจส่งผลเช่นเดียวกันกับการใช้สัญลักษณ์เพื่อกลบเกลื่อนการสื่อความหมายเรื่องเพศ กล่าวคือหากผู้ชมไม่มีประสบการณ์การรับรู้ความหมายของศัพท์ในเชิงวิชาการ หรือของคำยืมภาษาอังกฤษมาก่อนอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการตีความหรือเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการจะสื่อได้

กลวิธีอีกประการหนึ่งเพื่อให้เกิดความสุขภาพในการสนทนาเรื่องเพศ ก็คือหลีกเลี่ยงการอธิบายเชิงพรรณนาที่ก่อให้เกิดมโนภาพ โดยใช้การอธิบายด้วยข้อมูลเชิงสถิติตัวเลขแทน รวมถึงใช้

เทคนิคด้านการตัดต่อเพื่อให้ได้เนื้อคำถามเดิมแต่ยังคงไว้ซึ่งความสุภาพ การสื่อสารเรื่องเพศโดยอาศัยหลักการหาเหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์ รวมเข้ากับการตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์หาสาเหตุ การอธิบายแง่มุมของปัญหาต่าง ๆ ด้วยหลักการเหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของรายการสื่อออกไปในทางวิชาการ ไม่สื่อออกไปในทางลามกอนาจาร

สำหรับบรรยากาศหรือปริบทในการสนทนาเรื่องเพศ พบว่าบรรยากาศในรายการ “ซูรัก ซูรส” เป็นบรรยากาศที่ผ่อนคลายสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดจริงจัง เห็นได้ตั้งแต่การเลือกใช้ฉากภายในบ้านเพื่อให้ได้ความรู้สึกที่อบอุ่นและผ่อนคลายเสมือนว่ากำลังพูดคุยกันอยู่ในบ้านของตน การแต่งกายของผู้ดำเนินรายการ แจกรับเชิญ และวิทยากร ที่แม้จะเรียบร้อยแต่ก็เป็นชุดในสไตล์เสื้อผ้าแบบกึ่งลำลองซึ่งดูไม่เต็มยศ ไม่เป็นทางการมากนัก ก็ช่วยเสริมให้ความรู้สึกที่สบาย ๆ คล้ายกำลังรับแขกผู้มาเยี่ยมเยือนถึงบ้าน รวมถึงภาษาท่าทาง ได้แก่ ท่านั่ง การแสดงออกทางสีหน้าและแววตา และการเคลื่อนไหวของมือ ล้วนแล้วแต่ถูกกำหนดให้สื่อออกมาอย่างผ่อนคลายตามสบายและตามธรรมชาติ แผงไว้ด้วยความอบอุ่นแจ่มใสด้วยใบหน้ายิ้มแย้มและสีหน้าแววตาที่อ่อนโยนเป็นมิตรของทั้งผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการ นอกจากนี้ยังพบการใช้ปริภาษาในลักษณะต่าง ๆ จำนวนมาก ได้แก่ การหัวเราะ การใช้ระดับเสียงสูงต่ำ การทำเสียง เช่น “อ้อ” “ไอ้” และ “ไอ้โฮ” เป็นต้น การใช้ปริภาษาประกอบการสนทนาเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นรูปแบบการสนทนาที่ไม่เป็นทางการ สามารถพูดคุยหยอกล้อกันได้อย่างสนุกสนานเป็นกันเอง

จากการวิเคราะห์ในด้านบรรยากาศหรือปริบทในการสนทนาเรื่องเพศ จึงสรุปได้ว่าบรรยากาศที่ผ่อนคลายสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดจริงจังเป็นบรรยากาศที่เหมาะสมในการสนทนาเรื่องเพศ สอดคล้องกับทัศนะของนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545) ที่เห็นว่าการสอนเพศศึกษาที่มีมาตั้งแต่อดีตเป็นการถ่ายทอดทัศนคติที่ค่อนข้างจะสบาย ๆ ไม่เครียด เห็นกามารมณ์เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตมนุษย์ที่เอามาเล่นเอามาเปิดเผยได้บ้างอย่างมีปฏิภาณไหวพริบ และตรงกับทัศนะของสุกัญญา สุฉายา (2545) ที่ว่า

“บรรยากาศในการเล่าเรื่องเพศมาพร้อมกับความตลกขบขัน ไม่เคร่งเครียดจริงจัง หรือจริงจังมากเกินไป การพูดเรื่องเพศจึงเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ขึ้นกับกาละเทศะในขณะพูด

หากงใจก็จะไม่ขัน กลายเป็นความหยาบคายและกลายเป็นเรื่องที่ต้องวิพากษ์วิจารณ์

ฉะนั้น จะพูดหรือเขียนเรื่องเพศในสังคมไทยต้องใช้อารมณ์ขันเข้ามาช่วย จึงจะประสบความสำเร็จ” (สุกัญญา สุฉายา, 2545: 79)

และพบว่าสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมรายการที่ต้องการให้บรรยากาศในรายการมีความสนุกสนานเป็นกันเอง (รัตนพร ไม้ตราวัฒนา, 2544) เช่นเดียวกัน จึงสรุปได้ว่าบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเองจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งอันจะขาดไปเสียมิได้ในการสื่อสารเรื่องเพศไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเพื่อมุ่งความสนุกสนานบันเทิง หรือเป็นการสื่อสารเพื่อมุ่งถ่ายทอดความรู้เรื่องเพศก็ตาม

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาในรายการ “ซุรัก ซูรส” แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านผู้พูด จากการวิจัยพบว่าผู้ที่จะทำการสื่อสารเพื่อให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาได้ดีนั้นจะต้องมีคุณลักษณะที่จำเป็นบางประการ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศและมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศและต่อการสอนเพศศึกษาอันจะส่งผลให้สามารถสนทนาเรื่องเพศได้อย่างสุภาพและคล่องแคล่วไม่ขัดเขิน นอกจากนี้หากผู้พูดมีสถานภาพสูง เช่น เป็นแพทย์ เป็นครูอาจารย์ เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ก็ยิ่งจะช่วยให้เรื่องที่คุณมีความน่าเชื่อถือสูง และมีความเหมาะสมเป็นที่ยอมรับได้โดยไม่ลื่อไปในทางลามกอนาจาร
2. ด้านกลวิธีในการพูด จากการวิจัยพบว่าการใช้สัญญาณเป็นกลวิธีหนึ่งที่สำคัญในการสื่อสารเรื่องเพศ เพื่อให้เกิดความสุภาพเหมาะสมในวงสนทนา อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้สัญญาณต้องพิจารณาให้เหมาะกับผู้ฟังด้วยเนื่องจากความหมายของสัญญาณต้องอาศัยการตีความจากประสบการณ์ส่วนตัวค่อนข้างสูง ดังนั้นหากผู้พูดและผู้ฟังมีกรอบอ้างอิงทางความคิด (Frame of Reference) แตกต่างกันมากหรือมีประสบการณ์ร่วมกันน้อย อาจส่งผลให้เข้าใจกันคนละความหมาย ด้วยเหตุนี้การเลือกใช้สัญญาณอะไรและมากน้อยเพียงใดจึงต้องวิเคราะห์ให้เหมาะกับผู้ฟัง
3. ด้านบรรยากาศหรือปริบทในการสนทนา จากการวิจัยพบว่าบรรยากาศที่ผ่อนคลายสนุกสนาน และเป็นกันเองเป็นบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการสนทนาเรื่องเพศในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเพื่อความบันเทิงหรือเป็นการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศ ดังนั้นเมื่อจะทำ

การสื่อสารเพื่อให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ตามสบาย และเป็นกันเองมากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

4. ด้านสื่อมวลชน จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 พบว่าสื่อมวลชนยังคงเป็นแหล่งความรู้เรื่องเพศศึกษาที่สำคัญและมีความน่าเชื่อถือสูง อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศศึกษาผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ ยังนับว่ามีอยู่น้อย อีกทั้งการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนไม่คลาดเคลื่อน ยังพบว่ามีปัญหาในตัวของมันเองอยู่ (รุจน์ โกมลบุตร, 2544: จีรอกุลย์ บุญยภักดิ์, 2543) สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นผู้ส่งสารหลักในเรื่องนี้ จึงควรทำการสื่อสารด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำเสนออย่างชัดเจนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรจะมีการศึกษาสำรวจความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมถึงการเปิดรับและการแสวงหาข้อมูลเรื่องเพศศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ นอกเหนือจากกลุ่มเยาวชนหรือกลุ่มนักเรียนนักศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในปัจจุบันมุ่งการศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่มเยาวชนหรือกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเป็นสำคัญ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วเรื่องเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย การขาดแคลนผลการสำรวจวิจัยกับกลุ่มคนในวัยอื่น ๆ และสาขาอาชีพอื่น ๆ จึงทำให้มองไม่เห็นปรากฏการณ์ทางเพศที่เป็นจริงของสังคมไทย

2. ควรจะมีการศึกษาผู้ชมรายการ “ซุรัก ซูรส” ในเชิงคุณภาพ แม้ว่าการสำรวจในเชิงปริมาณจะสามารถให้ภาพรวมของผู้รับสารได้ แต่ในความเป็นจริง พฤติกรรมการรับชมรายการของผู้ชมยังแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะการรับชมรายการ “ซุรัก ซูรส” ซึ่งเผยแพร่เรื่องเพศศึกษานั้น ในสังคมไทยยังกำลังถือว่าเรื่องเพศศึกษาควรรับรู้เรื่องอะไรบ้างและมากน้อยเพียงใด จึงควรที่จะมีการศึกษาเจาะลึกลงไปรายละเอียดของการรับชมรายการ อาทิ ด้วยปรับทางสังคมเช่นนี้ ผู้ชมรายการมีวิธีการรับชมอย่างไร

3. ควรจะมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ชม ตัวรายการ “ซุรัก ซูรส” และปรับบทของการรับสาร เนื่องจากผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในขณะนี้หากศึกษาเนื้อหาเรื่องเพศศึกษาก็มักจับคู่กับผู้ผลิต ขณะที่การศึกษากลุ่มผู้ชมหรือผู้รับสารก็มักจับคู่กับช่องทางการสื่อสาร การศึกษาความสัมพันธ์ของสามปัจจัยดังกล่าวยังนับว่าขาดแคลนอยู่มาก ดังนั้น หากมีการศึกษาในลักษณะดังกล่าว ก็จะช่วยให้เห็นภาพรวมของการใช้สื่อเพื่อพัฒนาความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ชัดเจนมากขึ้น